

Ne tikai iešņabojam, bet arī dzeram

● ILZE OZOLIŅA
● LINDA KILEVICA

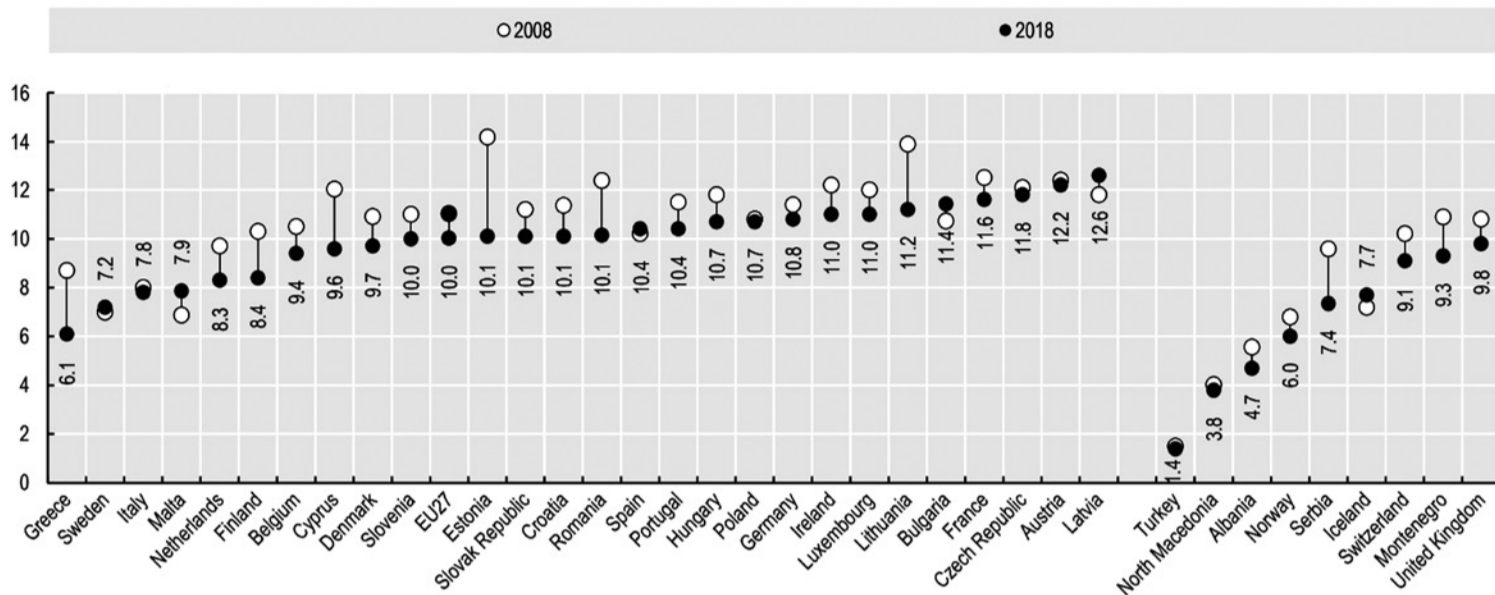
Pieskatīt draugu, tuvieku, jebkuru, lai viņš neizdara liktenīgu kļūdu un nesēžas pie stūres dzēris, arī šajos Līgo svētkos sabiedrībai jābūt spēcīgi motivētai, jo grūtību, nelaimju pietiek tāpat, kam mums vēl neplānotas traģēdijas. Arī pandēmijas laiks diemžēl ir vairojis to cilvēku skaitu, kuri pie stūres sēdušies reibumā.

Likieris, "BMW", sačakarēta nākotne

Fotogrāfija sociālajos tīklos: "BMW" automašīna, uz kuras bagāžnieka novietota likiera pudele, turpat līdzās zemē vēl viena. Nu iemūžinātā aina šķiet ļoti simboliska, jo liepājnieks, kas šo bildi pērn ievietoja internetā, pēc dažiem mēnešiem, šī gada sākumā, pie būmera stūres tika pieķerts vairāk nekā divu promiļu reibumā, turklāt bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām. Tās viņš noteiktā kārtībā nebija ieguvis. Sekoja kriminālprocess, tiesa, lēmums par 220 stundu ilgu sabiedrisko darbu un "BMW 520" konfiscēšanu.

Kurzemes rajona tiesa Liepājā katru mēnesi izskata vairākas krimināllietas, kurās autobraucēji apsūdzēti par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā un bez tiesībām. Daļa dzērājbraucēju tās nav ieguvuši, citiem tiesības atņemtas, jo pie stūres dzērumā sēdušies jau iepriekš un nereti apsūdzībai pēc Krimināllikuma 262. panta (transportlīdzekļa vadīšana alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē) komplektā nāk 312. pants (izvairšanās no tiesas nolēmuma pildīšanas).

ALKOHOLA PATĒRĪŅŠ UZ VIENU IEDZĪVOTĀJU LITROS EIROPĀ

AVOTS: OECD DATA, ALCOHOL CONSUMPTION

Latvijā kriminālatbildība par transportlīdzekļa vadīšanu, ja vadītājs atrodas alkohola vai citu apreibinošu vielu ietekmē, paredzēta tikai tiem, kuriem nav transportlīdzekļa vadīšanas tiesību.

Tagad Tieslietu ministrija nākusi klajā ar priekšlikumu kriminalizēt braukšanu dzērumā, sākot no divām promilēm. Saeimas Krimināltiesību politikas apakškomisijas deputāti gan uzskatīja, ka krimināli sodāmai jābūt braukšanai alkohola reibumā virs 1,5 promilēm.

Valsts policija ieceri pastiprināt atbildību par sēšanos pie stūres dzērumā vērtē atzinīgi. To, ka šādi grozījumi nepieciešami, apliecina arī statistika, proti, valstī vidēji gadā par sēšanos pie stūres alkohola reibumā sodītas 2000 personas. Aptuveni 65% gadījumu autovadītāju reibums pārsniedz divas promiles.

Statistika, ko pēc "Kurzemes Vārda" lūguma apkopoja Valsts policijas Kurzemes reģionālā pārvalde (skat., tabulu "Alko-

hola reibumā aizturētie transportlīdzekļu vadītāji"), parāda, ka pieķerto dzērājšoferu skaitam pēdējos gados ir tendence palielināties.

Varbūt likumsargi pēdējā laikā intensīvāk tver šoferus, kas brauc iedzēruši, un daudzi līdz šim vienkārši izsprukuši? Tomēr ne. Valsts policijas pārstāve Madara Šeršņova informē, ka katru gadu policija pievērs uzmanību transportlīdzekļu vadītāju kontrolei – to skaits nav palielinājies vai samazinājies.

"Pildot dienesta pienākumus, Valsts policijas amatpersonas aptur transportlīdzekļus, ja ir pamats uzskatīt, ka tas tiek vadīts nepārliecinoši. Nereti alkohola apreibums tiek konstatēts, apturot transportlīdzekli saistībā ar citiem administratīviem pārkāpumiem – pārvietošanos bez OCTA polises, bez noteiktā termiņa izietas tehniskās apskates vai par atrašanos ārpus dzīvesvietas mājāsēdes laikā u.c. (..) liels palīgs ir iedzīvotāji, kuri ziņo likumsargiem, ja tiek pamanīts

transportlīdzeklis, kura vadītājs pārvietojas nepārliecinoši. Galvenokārt iedzīvotāju novērojumi ir precīzi – likumsargi konstatē, ka vadītājam nav iegūtas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības vai arī pie stūres viņš ir sēdies alkohola reibumā," stāsta M. Šeršņova.

Latvijā uz augšu, Igaunijā un Lietuvā – uz leju

Pasaules Veselības organizācijas pētījumā (PVO, 2019. IHME, 2019) norādīts, ka alkohola lietošana ir iemesls tam, ka ES valstīs katru gadu mirst 255–290 tūkstoši cilvēku. Alkohols arī veicina saslimstību un mirstību, ciešot nelaimes gadījumos un gūstot ievainojumus, vardarbību, slepkavības un pašnāvības.

Mērot pēc pārdošanas datiem, kopējais alkohola patēriņš vidēji uz vienu pieaugušo bija 10 litri absolūtā alkohola ES valstīs 2018. gadā, salīdzinot ar 11 litriem 2008. gadā (skat. tabulu).

Latvijā un Austrijā ir vis-

augstākais alkohola patēriņš (vairāk nekā 12 litri uz vienu pieaugušo), seko Čehija, Francija, Bulgārija, Lietuva un Luksemburga ar vairāk nekā 11 litriem uz pieaugušo.

Pēdējo desmit gadu laikā alkohola patēriņš ir samazinājies lielākajā daļā ES valstu, bet lielākais samazinājums (par aptuveni trīs litriem uz pieaugušo) ir Igaunijā, Grieķijā un Lietuvā. Tas nedaudz pieaudzis Bulgārijā, Latvijā un Maltā, lai gan šajā valstī patēriņš joprojām ir krietni zem ES vidējā līmeņa.

No pētījuma redzams, ka vīrieši un sievietes Lietuvā, Luksemburgā, Latvijā, Čehijā un Igaunijā biežāk ziņoja par epizodisku smagu alkohola lietošanu, šādam īpatsvaram pārsniedzot 40%.

Dati no Francijas (Sciensa-no, 2020; Santé Publique France, 2020), kas iekļauti pētījumā, rāda, ka pandēmijas un mājāsēdes laikā iedzīvotāju grupa vecumā no 35 līdz 50 gadiem, kā arī mazu bērnu vecāki dzēruši vairāk, nekā ierasts. >>

ES DOMĀJU TĀ: KĀ ATTURĒT NO BRAUKŠANAS DZĒRUMĀ?

Ilze Rozīte
– personiskās izaugsmes treneris:
– Ar dzērājšoferiem saskarsme vairāk

bija skolas laikā, tad jau neviens nemēģināja iedzērušu braucēju atturēt no sēšanās pie stūres. 16 gadu vecumā bail nebija. Šobrīd man nav zināmi tādi cilvēki, kuri brauktu reibumā. Kompānijās jau parasti rēķinās ar riska personām un laikus atņem auto atslēgu. Atzīstu, ka arī pati esmu sēdusies pie stūres mazā reibumā, bet to noteikti neatbalstu un uzskatu, ka tā ir milzu bezatbildība.

Ingus Iljašenko – frizieris:
– Es pazīstu diezgan daudzus šoferiņus, kas tādā veidā

palikuši bez tiesībām. Vienreiz Jāņos ar kompāniju braucām maršrutniekā, kuram pie stūres bija iereibis vadītājs, tajā brīdī vēlējos pēc iespējas ātrāk tikt ārā. Ir nācies atturēt paziņu no braukšanas dzērumā, kaut kādā veidā izdevās nolikt viņu gulēt. Cilvēki reibumā bieži vien domā, ka izspruks cauri bez soda, jeb, precīzāk, tajā brīdī nedomā vispār.

Ineta Sauka – izdienas pensionāre:
– Man pašai nav bijusi saskarsme ar dzērājšoferiem.

Es domāju, ka viņiem vienkārši jāatņem auto atslēga vai sliktākā gadījumā jāpārduro mašīnai riepas. Protams, tas ir skarbi, bet vismaz viņš nebrouks. Godīgi sakot, man pašai šāda rīcība ir nesaprotama, taču, kā izrādās, šie tipāži dara to regulāri. Tā ir tāda bravūra, principā pat slimība. Laikam jau nekas nebeidzas un šie braucēji negūst kārtību, kamēr iznākums nav letāls.

Ainārs Gailis
– būvē laivas:
– Pats braucis dzērumā neesmu, nav arī bijusi vajadzība kādu iereibušo atturēt

no braukšanas. Vienīgais, ko varu pateikt, ka agrāk Priekulē kaimiņi gan regulāri braukāja pālī. Tagad vairs tā nav, bet agrāk bija traki, sadzērās un vienkārši braukāja pa ielām. Es mēģinātu atņemt atslēgu, ja kāds mans draugs gribētu braukt dzērumā, vai iespundētu šķūnī. Kaut ko noteikti izdomātu. Lielākā daļa jau domā, ka tiks sateikta cauri, bet, redz, statistika rāda, ka tā nenotiek.

Tesa Vermahere – bāra mēdžere:
– Kad mācījos vidusskolā, bija draugi, kuri neklausīja, kad

teicu, ka nedrīkst braukt, ja ir lietots alkohols. Esmu nēmusi nost auto atslēgu un turējusi savā somiņā. Gadījies arī sēdēt blakus dzērājšoferim, lai gan par to uzzināju tikai vēlāk. Man šķiet, ka šie cilvēki ir bezatbildīgi, jo viņu rīcība apdraud ne tikai pašus, bet arī citus. Pārsvārē tie ir vīrieši. Daudzi uzskata, ka viņi jau var, ka nekas jau nenotiks.

INGŪNA ŠTAIŅA EGONA ZĪVERTA FOTO